

A MAGYARSÁG HIVATÁSA A DUNAMEDENCÉBEN.

Írta: PAP BÉLA ref. lelkész.

A halál nemcsak az egyes emberek életének, de a fajok és nemzetek életének is legkikerülhetlenebb realitása. Olyan állomás, amelyhez minden faj és minden nemzet megérkezik, s ha idejét a nemzetek és fajok életére sem lehet ugyan emberi ítélettel előre megjövendölni, mégis vannak letagadhatatlan jelek, amelyek mutatják, hogy egy faj fiatal, egészségtől duzzad-ej vagy halálos agóniában szenved. A természet örök törvényei szerint minden faj és minden nemzet addig él, ameddig hivatása van, ameddig rendeltetést tölt be. Mihelyt ezt a hivatást betöltötte vagy azt félreismerve, eljátszotta, tehát céltalanná és feleslegessé vált az élete, menthetetlenül pusztulásnak indul. Mennél fiatalabb és erőteljesebb egy faj és egy nemzet, annál világosabban látja a célt, a rendező gondolatot, amely életének a tengelye, annál öntudatosabban tölti be azt a rendeltetést, amelyre hivatott a fajok életében. És ahol egy nemzetnek az életében tétova vagy meghalványodott ez a hivatás-érzés és rendeltetés-tudat, ott egy faj, illetve nemzet vagy még kiskorú és így nem érkezett el hivatásának öntudatos felismeréséhez, vagy már elfáradt és megöregedett nép, amelyik rövidesen eltűnik, hogy új és egészségesebb fajnak adjon helyet.

Ha pedig a hivatás-érzés és rendeltetés-tudat ennyire életnek és halálnak mérője a nemzetek életében, magyar ember számára nem lehet izgatóbb kérdés, mint ez: mi a magyarság hivatása Európa életében és hogyan teljesítheti a magyarság ezt a rendeltetését a Dunamedencében? Csak az, hogy uszályhordozója, vagy legjobb s egyzersmind legrosszabb esetben harctere legyen annak az örült birkózásnak, amelyben a nagygermán, nagyszláv, és nagyromán gondolat döntő küzdelmet vív, vagy van valami egészen sajátos küldetése, amelyre éppen a magyarság van predestinálva a Dunamedencében?

Ha a magyarság rendeltetés-kérdésére a múltból keresünk választ, a leggyakoribb felelete a történelemnek az, hogy a magyarság hivatása Európa életében az volt, hogy Kelet és Nyugat kapuja legyen. A nyugati és keleti kultúrának és civilizációnak, a keresztyénségnek demarkációs vonala, amely azonban a gyakorlatban majdnem állandóan harcteret jelentett. Két világ találkozásának a kapuja, ahol azonban nem békés szándékú járókelők lépnek át a szellem és anyag egyik birodalmából a másikba, hanem egymást élet-halálharcra kereső ellenségek akarnak betörni egymás birodalmába. A magyarság hivatása a múltban az volt, hogy ezt az állandó világfeszültséget, amennyire lehet, feloldja, vagy amennyiben erre képtelen, harctér legyen, ahol a két világ a maga nagy párbaját eldönti. Mivel pedig a támadás minden esetben a sokkal több ösztönös életerőt magábarejtő Kelet felől jött, a magyarság pedig vallásilag és politikailag Szent Istvántól kezdve Nyugathoz csatlakozott, gyakorlatilag már nem is arról volt szó, hogy Nyugatot és Keletet kiegyensúlyozza, hanem arról, hogy Nyugatot a Kelettől megvédje. És ez az a pont, ahol a magyarság hivatalos politikája a múltban a magyarság eredeti rendeltetésétől eltért.

Mert ebből a százszázalékos Nyugatfelé-fordulásból, természetesen következett az, hogy a magyarság Nyugaton keresett barátokat a Kelettel szemben. Uralkodói legnagyobb részben a nyugati uralkodók leszármazóival házasodtak össze, a Kelettel való küzdelmeikben Nyugattól kért segítséget. Lassacskán kialakult az a hivatalos politika és ennek nyomán az a közvélemény, hogy a magyarság csak akkor maradhat meg a Duna-medencében, ha Nyugattal, közelebbről közvetlen szomszédságával, a németiséggel lép szorosabb kapcsolatba. Ennek a politikának lett betetőződése a Habsburg-uralom, amely Magyarországot másodrangú nemzetté, gyarmattá süllyesztette, s amely a magyarság hivatását a németiséghez való szoros és engedelmes odasimulásban, sőt belesimulásban látta. A Nyugat pedig sohasem volt gavallér. A védelmet, amely a magyarság többszöri felégetésével, Nyugat kultúrájának és civilizációjának nyugodt fejlődését biztosította, mint természetes és magától értetődő cselekedetet elfogadta a magyarságtól, de a segítségnek — akár a pápától, akár a németiségtől jött az — mindenkor igen magas ára volt. Így történhetett meg, hogy a török hódoltság után német hódoltság következett, s mire a Nyugat védelmében elviselhetetlen vérveszteséget szenvedett magyarság erre ráébredt, már késő volt, függetlenségét állandóan visszaszerezni képtelen lett.

Ennek a vonalnak ma is meg van a folytatása. Ezek azok, akik Magyarország útját ma is a germánság útjával azonosítják, s a magyarság rendeltetését abban látják, hogy keleti szárnyává legyen az újult erővel kiépülő nagynémet gondolatnak és országszervezésnek. Nem veszik észre, hogy a germán óriáskigyó soha sem volt olyan kiéhezett, mint éppen ma, amikor gyarmataitól megfosztották. A magyar galamb a legközelebbi

és legtáplálóbb falat a számára. Nemcsak azért, mert közvetlen szomszédságában fekvő agrár-állam, ami megfizethetetlen a germán ipari koloszsusnak, de azért is, mert rajta keresztül visz az út a legtávolabbra kitolt német bástyához, az erdélyi szászsághoz. Ez a híd, amely a nagynémet birodalmat és gondolatot az előőrsökkel összekötné. Ez pedig nem magyar hivatás, hanem magyar halál!

A magyar történelem azonban a magyar hivatástudat megértésének egy másik vonalát is mutatja. Ez a vonal is abból indul ki, hogy a magyarság Kelet és Nyugat ütközőpontja, de ebből nem azt a konzekvenciát vonta le, hogy neki feltétlenül Kelet ellen kell fordulnia, Nyugat megvédésére, hanem azt, hogy maga köré jegecesítse Középeurópa magános népeit, s mint egységes és erőteljes birodalom, magába olvassza Nyugat és Kelet értékeit s ezáltal levezesse és kiegyenlítse a két világ ellentéteit. A magyarság legnagyobb uralkodói (Nagy Lajos, Mátyás, Bethlen Gábor) felismervén, hogy Középeurópa gerince és súlypontja Magyarország, megpróbálták az akkor egyedülinek ismert hatalmi szóval és módszerrel a környező nemzeteket a magyar állam tagjaivá hódítani. De éppen azért, mert ezt a dunai egységet nem a megértés, a közös sors és érdek felismerése alapította meg és kötötte össze, hanem a hatalmi szó, mihelyt ez megszűnt, a rendkívüli személyiség, aki valósággá tette, meghalt, széthullott s gyümölcgül nem baráti közeledést, hanem ellenséges féltékenykedést termett.

Bethlen Gábor volt az első, aki megpróbálta a középeurópai népeket, elsősorban a magyarságot és románságot a barátságos megértés alapján egymással közelebbi viszonyba hozni. (Első magyar-román kulturális kapcsolatok, Biblia- és Káté-

fordítások stb.) Nála csillan meg először az a gondolat, hogy a magyarság, mint önálló és független nemzet izmosodjék meg befelé, s mint megizmosodott független nép körül, kristályosodjék ki egy olyan középeurópai blokk, amelyik képes nemcsak a Kelet és Nyugat találkozásával járó veszélyeket elhárítani, de az ezzel a találkozással járó előnyöket is kihasználni.

Ez az árván maradt gondolat érik titokban tovább, s támad fel újra ösztönös erővel a 48-as eseményekben. A márciusi események igazi jelentősége ugyanis nem abban van, hogy a szabadságtestvériség-egyenlőség leláncolt gondolata egy pillanatra felrepülhetett a magyar tavaszba, még csak nem is az, hogy ekkor született meg a Nemzeti dal, hanem abban, hogy egy egész Európán tűzpatakként végigömlő belső kényszer nyomán az idegen érdekek hálójában magát már-már megadni készülő magyarság nemzeti öntudata újra felgyulladt, s a magyarság a maga tömegeiben ösztönös erővel ébredt fel arra, hogy itt Kelet és Nyugat kapujában, a Dunamedence centrumában van egy külön magyar sors, egy külön magyar hivatás és erre a magyar sorsra, erre a magyar hivatásra olyan feladatok megoldása vár, amelyet sem a germánság, sem a szlávtság nem oldhat meg. A márciusi események igazi lényege azt jelenti, hogy van magyar hivatás a Duna-medencében, de ezt a hivatást csak egy megfiatalodott, korhadt tradíciók mankóját elvető magyarság tudja betölteni.

Természetes, hogy a magyarság rendeltetésének ez a világos felismerése nem volt összeegyeztethető azzal a másik gondolatvonallal, amely a magyarság sorsát maradék nélkül a németiséghez akarta láncolni. Mivel pedig a hatalom amazon az oldalon volt, emennek el kellett buknia újra. 1918-ban pedig már késő volt. A magyarság ugyan

független lett, de keserű árat kellett fizetnie érte: területének kétharmadát veszítette el.

Ez azonban nem azt jelenti, hogy ezzel megszűnt a magyarság dunavölgyi hivatása, hanem ellenkezően, azt, hogy a magyarságot ilyen kemény eszközök kényszerítették arra, hogy ráébredjen tévedésére, hogy észrevegye a hivatásától való elhajlást, s újra maga előtt lássa igazi rendeltetését és hivatását. Ma már nem vitás az, hogy a Dunavölgy rendezésének a kérdése nem kerülhető el sokáig és az is kétségtelen, hogy ebben a rendezésben a magyarságnak hivatásszerű szerepe van. Hiszen Magyarország ma is földrajzilag a Dunamedence centruma. Nemzetisége aránylag kevés van, Ausztriát leszámítva a legkevesebb. Ugyanakkor azonban igen tekintélyes magyar kisebbségek vannak beékelődve az összes közép-európai államok testébe. Külsőleg tehát egy központi fekvésű, aránylag egységes, s ugyanakkor több nemzettestben tekintélyes számú kisebbséggel érdekelt fajta vagyunk, akik természet-szerűen vehetnők kezünkbe a dunavölgyi kérdés összekuszált szálainak kibogozását.

Mindezekből tehát nyilvánvalóan kitetszik, hogy a magyarságnak van hivatása, van rendeltetése az európai népek életében. Ez a rendeltetés egyfelől abban csúcsosodik ki, hogy Középeurópa egyensúly-mérlegének a nyelve legyen, amely azonban nemcsak a kilengéseket méri le híven, de egyszersmind a felbillenni akaró egyensúlyt is szabályozza, másfelől, hogy mint szabad és demokratikus állam a Dunamedence centrumában kifejeződési pontja legyen egy olyan gondolatnak és államkeretnek, amelyben a közép-európai népek a maguk önállóságának fenntartása mellett testvéri és demokratikus alapon egymás mellett elhelyezkedhetnek, s ezáltal magukat Nyugat és Kelet érdekkörétől függetleníve, ki-

használhassák azokat az óriási lehetőségeket, amelyeket számukra különleges vallási, kulturális és gazdasági helyzetük nyújt.

Ezt a hivatást azonban csak egy megfiatalodott, egész szellemi és gazdasági struktúrájában újjászületett magyarság tudja betölteni. Ez pedig gyakorlatilag azt jelenti, hogy a magyarságnak negatív végleg szakítania kell azzal a politikával, amely akár kulturális, akár gazdasági, akár társadalmi berendezkedés szempontjából bármilyen más — önmagában talán rokonszenves — nagyhatalom utánzójává, csökevényévé akarja nyomorítani a magyar életet. Magyarországon egyformán bűn a Hitlerizmust, a Fascizmust, vagy a Bolsevizmust propagálni és átoltani, nem azért, mintha mindenikből nem volna számunkra nagyon sok tanulság, hanem azért, mert nekünk más a metafizikai alkatunk, a történelmi hivatásunk; s ha erről megfeledkezünk, élethez való jogunkat játsszuk el. Egy tál lencséért, amelyhez látszólag hamarabb jutnánk hozzá, félredobnók egész örökségünket. Pozitív pedig következik ebből az, hogy Magyarországon minden reformot, célkitűzést abból a szempontból kell nézni és megítélni, hogy minőségileg magasabbrendűvé és ezáltal alkalmasabbá teszi-e a magyarságot arra, hogy dunavölgyi hivatását felismerje és betöltse. Nyilvánvaló, hogy három millió magyar koldussal, történelmi múzeumba való hitbizományos és bürokratikus materializmussal, individuális etika nélküli közéleti etikával», Evangéliumnélküli keresztyénséggel csak kompromitálni és eljátszani lehet ezt a hivatást.

Kis nemzetek örök kiváltsága az, hogy a mennyiségi hátrányt minőségi előnnyel győzzék le. A magyarságot pedig egyenesen élet-halál öleléssel kényszeríti erre közép-európai helyzete.

Ezeket a reformokat pedig csak olyan refor-

merek és generációk hajthatják végre, akiket nem a divat, az érdek, vagy a frázisokkal szerzett népszerűség lendített fel a közélet porondjára, de akik felülről kaptak erre elhívatást és koncepció, munka és abszolút becsület ennek a látható jegyei. Nagyon igaza van Németh Lászlónak: «Téved az ifjúság, ha azt hiszi, hogy Magyarországnak elsősorban gazdasági reformra van szüksége. Nem gazdasági intézkedések segítenek egy országon, hanem a kiválóság, amely éppen, mert kiváló, gazdasági téren is felismeri és megvalósítja a szükségést . . . Egy mozgalomnak elsősorban értékes emberekre van szüksége, s értékes emberanyagot csak a lelkek reformja ad».

Csak egy ilyen világnézetileg kiforrott, az abszolút erkölcs alapján álló lelki magyarság képes arra, hogy a magyar országrendezés nagy gazdasági szárnykérdéseit (földbirtokrendezés, kereskedelmi és ipari struktúránk átépítése), bel- és külpolitikai feladatait felismerje, kidolgozza és végre is hajtsa. Erre az erkölcsi fundamentumra ráarakott műveltség az, amely a magyarságnak az európai népek között létjogosultságot biztosít, amely a magyart európai magyarrá teszi. Aggódok és kishitűek pedig hallgassák meg Széchenyi István bizonyágtétevését: «Engem soha nem ilyesztett csekély számunk, de fennmaradásunkért annál erősebben rettegetem mindig azon okbul, — s ezt kell végre mondani — mert fajtánk anyagi, mint szellemi léte oly felette könnyű! Nem a mennyiség, hanem a minőség a szellemi erők sarkalata s eszerint éppen nem azért forog veszélyben létünk, mert kevesen vagyunk, hanem, hanem mert súlyunk olyan parányi. . . Nagy szerencse, hogy az agyvelő hazánkban szép mennyiségű, csak hogy itt, amott kifejlődése hátra van! Pedig a tudományos emberfő mennyisége a nemzet igazi hatalma. Ezek statisztikája az ország legértékesebb,

legintegránsabb része. S legyünk meggyőződve, minél közelebb emelkedhetünk, minél többen azon népideálhoz, amelyet felhozék, annál biztosabban és szaporábban éri el vérünk földi üdvét». (Szekfű: Mai Széchenyi.)

A magyarságnak van hivatása a Dunamedencében, De hogy ezt betölthesse, előfeltétele van: a lelki, a prófétai, az európai magyarság megszületése!